

De Kastanjemineermot: een probleem in het stedelijk groen?

Het begint stilaan een vertrouwd beeld te worden in veel steden en gemeenten in Vlaanderen: herfst sfeer in volle zomer door de bruine bladeren en vroegtijdige bladval bij de Paardekastanjes. Aan de basis hiervan ligt een klein motje, de Kastanjemineermot (*Cameraria ohridella*), waarvan de larven de bladeren aantasten.

De Kastanjemineermot werd pas in 1984 ontdekt in de Balkan, in de buurt van het Ohrid meer in Macedonië, waarnaar de soortnaam van het insect verwijst. In 1989 werden de symptomen van de aantasting opgemerkt in Oostenrijk, waarna de soort zich in snel tempo in de rest van Europa verspreidde. In Vlaanderen werd de eerste massale aantasting genoteerd in 2000, maar de soort was ongetwijfeld al voordien aanwezig. In 2002 bereikte de Kastanjemineermot het Verenigd Koninkrijk. De oorsprong van het insect is echter nog steeds onbekend, er wordt niet alleen gedacht aan de Balkan maar ook aan O- en ZO-Azië of N-Amerika.

Rond half april komen de eerste motjes uit de poppen tevoorschijn, waarna ze naar de stam van Paardekastanjes vliegen waarop de paring plaatsvindt. Na enkele dagen leggen de wijfjes elk 20 tot 40 eitjes af op de bovenzijde van de bladeren. Dit gebeurt aanvankelijk vooral in het onderste deel van de boomkroon. De uitgekomen larven boren zich in het blad en vreten daar het bladmoes tussen de opperhuid van boven- en onderzijde van het blad weg (mineerders). De blazen die daardoor op het blad ontstaan sluiten zich door de toename van het aantal larven snel aaneen. Uiteindelijk worden grote delen van het blad aangevreten, die eerst geel en dan okerbruin verkleuren. Bij ernstige aantasting vallen de bladeren vroegtijdig af, soms al in augustus. De larven verpoppen in het blad. Er komen gemiddeld 3 generaties per jaar voor, uitzonderlijk zelfs 5. De laatste generatie overwintert als pop in de afgevallen bladeren.

Over de lange-termijn gevolgen voor de getroffen bomen is weinig bekend. Tot nu toe wordt echter geen sterfte door

PETER ROSKAMS,
Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer

deze aantasting vastgesteld. Onderzoek in Duitsland toont bovendien aan dat het gewicht van de kastanjes (een maat voor de kwaliteit van het zaad) bij aangetaste bomen weliswaar lager is dan bij niet-aangetaste exemplaren, maar het aantal bloeiwijzen en het aantal kastanjes per boom wordt niet beïnvloed door de aantasting. De periode waarover het onderzoek liep was echter kort, zodat hier toch enige reserve in acht genomen moet worden. In openbaar groen leidt de Kastanjemineermot echter vooral tot een esthetisch probleem door de bladverkleuring en vroegtijdige bladval en tot een verminderde bijdrage van de aangetaste Paardekastanjes aan een aangenaam 'stadsmicroklimaat'.

Alle pogingen om de aantastingen duurzaam onder controle te krijgen hebben tot nu toe gefaald. Chemische bestrijding is niet alleen duur en moeilijk toepasbaar op volgroeide bomen maar is bovendien zeer betwistbaar vanuit ecologisch standpunt. Ook natuurlijke vijanden zijn tot nu toe niet in staat gebleken om populatie-explosies onder controle te houden. Uit recent onderzoek is gebleken dat het tijdsverschil tussen het uitsluipen van de Kastanjemineermot en het uitsluipen van inheemse, potentiële natuurlijke vijanden (vnl. parasitaire wespen) mogelijk aan de basis hiervan ligt. Lokstofvallen zijn dan weer vooral geschikt als instrument om het tijdstip van uitzwermen op te volgen.

Het consequent verwijderen van de afgevallen, aangetaste bladeren is de meest aangewezen bestrijdingsmethode. Het tijdstip waarop de afgevallen bladeren worden verwijderd, vroeg in de herfst of pas later in het voorjaar, heeft geen belang zolang het maar vóór het uitsluipen van de eerste generatie motjes gebeurt. De afgevoerde bladeren worden nadien op een gepaste manier gecomposteerd. Door deze bladeren te verwijderen worden de hierin overwinterende poppen van *Cameraria* ook verwijderd, zodat het aantal motjes dat in de lente uitsluit gereduceerd wordt. Het is een effectieve kortetermijn strategie om de invloed van de Kastanjemineermot op de bomen in het volgende jaar te beperken, ook al volstaat deze maatregel niet om de aantasting te stoppen. Het composteren kan gebeuren door een gespecialiseerd bedrijf (bv via het containerpark) of thuis in de composthoop. Het is van groot belang dat de temperatuur in de composthoop hoog genoeg is om de poppen te doden. Bij kleinschalige compostering kan dat door de composthoop met een laag aarde (ca. 10 cm) te bedekken. Bij gewoon los opstapelen van de afgevallen bladeren loopt de temperatuur immers niet hoog genoeg op, zodat dit eerder als een goede overwinteringsplaats voor de Kastanjemineermot moet gezien worden dan als een bestrijding ervan!